

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Jacobi Lobbetii Leodiensis E Societate Iesv, De Fortitvdine Et Constantia Christiana Libri Tres

Lobbet de Lanthin, Jacques

Leodii, 1640

Capvt I. Iniuriaru[m] tolerantia, eximius actus Fortitudinis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-49140](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-49140)

CAPVT I.

*Iniuriarum tolerantia, eximius
actus Fortitudinis.*

PRimo libro explicui ea fere
mala, quæ nobis vitio vnus
culpæ natura imposuit, duraque
nimium necessitas: hoc autem e-
ducam ea tela, quæ aduersa homi-
num vis, ac malevolentia in nos
euibrat, ijsque vel excipiendis, vel
etiam retundendis opponam scu-
tum Christianæ fortitudinis, eo v-
teris beneuole Lector.

§. I.

De iniuriâ quæ solis verbis infertur.

EA cuiusquam fortasse leuior vi-
debitur, qui verba tantum
ponderabit, & sonum, quo inanes,
& innoxia vapulant auræ: non est
tamen

tamē ex vero leuis, quæ voce etiam
solâ ad aures iniuria appellit.

Testis erit Bernardus grauis mo-
rum censor, & huiusce disceptatio-
nis arbiter: censet ille ingentem ef-
se linguæ aculeum, lanceâ, clauo-
que duriolem, illum in scriptis lo-
quentem audiamus.

Leuis, inquit, res sermo, quia leui-
ter volat, sed grauiter vulnerat: le-
uiter trãsit, sed grauiter vrit: leui-
ter penetrat animum, sed non leui-
ter exit: profertur leuiter, sed non
leuiter reuocatur: facillè volat, at-
que ideo violat caritatem; facillè
lingua labitur, nec minus facillè illa-
bitur cordi; & ei mirum quam im-
mane vulnus infligit; vulnus certè
quod grauius eo sit, quod à vi, ma-
nuque violentâ passus fueris.

Appello ad ipsa Iobi tempora,
in-

Serm.
de 3.
custod.

insignemque patientiam, quæ fortunis orba, & prolibus, quæ toto corpore faucia vocem tenuit, altoque silentio dolorem compressit: sed à linguæ iaculo sese continere non potuit, quin erumperet, & iniustas querelas, gemitusque elaboraretur: nimirum fortiora linguæ iacula, quam ferri: ab illis impetitus ita gemit mortalium omnium patientissimus.

*Job. c. 19.
v. 2.* *Vsquequo affligitis animam meam,
& atteritis me sermonibus? in ædium ruinam erectus stetit Iobi animus, è charissimorum pignorum strage, ac tumulto superior euasit, à corporis vniuersi laniam quati potuit, non concuti, nedum atteri: at quod mireris, atteritur sermonibus: tanta vis est in linguam, tanta in maledico dente acies, quæ hominem*

nem ipso ferro teri nescium, atterat ipsa, penitusque consumat.

Ita ut, inquit Origenes in illa Iobi verba, *Sæpenumero qui corporis cruciamenta toleravit, non passus est verba*; cui consentit D. Ambrosius, ubi de Iobo quæstio incidit: *Amiserat, inquit, Iob omnia sua: patiebatur vulnera caro eius: manebat ut tentationes verborum vinceret: nihil enim sic penetrat animam, sicut sermo fucatus, nihil iterum sic mordet, ut durior sermo, multi cum vicerunt adhibita tormenta, sermonum duritiem non sustinuerunt.* Hactenus ore ambrosio magnus Præsul, cuius ea verba multum habet momenti, ac ponderis. *Manebat Iobus, ut tentationes verborum vinceret: si crudelem corporis carnificinam, si fluen-*

Lib. 2.
de In-
corp. in
Iob c. 3.

O. tem

tem vndique faniem, si hiantia vulnera spectasses: non hominem, aut è viuis vnum aliquem credidisses, sed exutam suâ pelle feram, sed spirans cadauer credidisses, è quo veluti è malo, indignoq; tanta mente hospitio erupisset, euolassetque anima, nisi etiam tum in eâ statione morari debuisset, vt quæ cœtera vicerat, etiam verborum tentationes vinceret, tanquam extrema hostis tela, contra quæ opus ingenti robore, neruoque arduæ mentis, quam explicabis tum opportunâ, mollique responsione, tum verò vel maximè silentio.

Si ei, qui tibi verbis insultat improbè, tu verbulo feceris satis; dabis insigne patientiæ documentum, maius quandoq; quam si profundo silentio conceptos animo motus oppresseris.

Ita quondam Seruator optimus, militi sibi obijcienti insulsum illud, & immane, *sic respondes Pontifici?* utq; linguæ consentiret manus, alapam per summum nefas, impingenti adiecit illud: *si malè locutus sum, testimonium perhibe de malo; si autem bene, quid me cædis?* Ioãnis 13. v. 23.

Exemplo fuit illud, ac documento; quo monentur posterius; verbis quandoque verba reddere, illatam iniuriam blandè diluere, & quasi è sinu mentis, ore diducto emittere.

Mortales inter, quibus in vindictam prona mens, & præceps manus, silentio sæpe nutritur ira, diuq; clausa magis efferuescit: ideoque suadendum plerisque ut per amantia verba, mitesque querelas elabifiniant, atque evanescere.

O 2

Id

Id si fecisset olim Absalom, in fratricidium aliquando non erupisset. Is acceptâ insigni iniuriâ à fratre suo Ammon, totû biennium

2 Reg.
8.3. v.12.

tacuit: & vt Scriptura notat. *Nec locutus est ad illum bonû, nec malum.*

Silentium illud adeo diuturnum patientiæ ascribi non debuit, sed impatienti iræ, odioque quod assurgebat magis, quo diutius premebatur: & verò ita tandem assurrexit, vt in fratris cædem euaserit.

Non sic ex rationis lege, Christi que placito, tacere iubemur, vt silentium sit potius tacita quædam vindictæ meditatio, quam iniuriæ remissio: ad hanc etiam spectant mollia, & amica verba; quibus etiam suis in parabolis vsus olim Seruator, *aduersus quem loquebantur, ve-* (vt legit Euthymius) *nugabantur,*

Pf. 68.
v. 13.

qui sedebant in portâ, hoc est Iudices, qui in portis urbium iudicia exercebant; quos etsi instruat, carpatque suis in parabolis, amicâ tamen semper voce compellat.

Sic ad eum, qui nudus à veste caritatis nuptiarum locum ingressus fuerat, ait, *amice quomodo huc intrasti, non habens vestem nuptialem?* Math. c. 20. v. 12.

Amicum appellat, ab invidiâ, ab immani scelere & sibi, & Deo Patri inimicum: imò non amicum tantum, sed & indulgentiori voce: filium, aut filiam: ita enim ad peccatores Deus ore Sapientis.

Sicut lilium inter spinas: ita amica mea inter filias. Cant. c. 2. v. 2. hoc est interpretum iudicio: sicut lilium inter spinas, sic iustus inter peccatores: prodigio sane diuini amoris, ac patientiæ,

O 3 tientiæ,

tientia, quæ iustos amicos: peccatores etiam filias amantiori nomine cōpellat, vt quod sentire, quod loqui debemus, & verbo doceret, & exemplo.

Et hoc primum esto remedium aduersus insolentem linguam, eiusq; iacula, addo & alterum, quod in secretâ silentij lege positum, & eximia cuiusdam patientia est argumentum; quod vel ab ipso summo Numine petendum; eius calamo, voceq; ita quondam Isaias. *Tacui semper, filii, & patienti fui.*

e. 42.
v. 14.

Pusilli mortales hoc orbe luteo sparsi, capita sæpius erigunt, cæli insultant; & impudenti ore, blasphemâq; linguâ & superos omnes, & Deum ipsum laceffunt: tacet tamen ille, & profundo silen-

tio, illatas Majestati suæ iniurias
inuoluit: & hoc vno vel maximè
humanâ maiorem patientiam o-
stendit.

A Deo secundus generis nostri
Seruator, & hic vt Prophetæ verbis
vtar. *Cum malediceretur non male- 1. P. c. 2.
dicebat; cum pateretur, non commi- v. 23.
nabatur.*

Impia, excors Iudeorum turba;
maledicâ voce Christum impete-
bat, & immanis Gentilium cohors,
in corpus innoxium crebro verbe-
re sæuebat: manabat vndique per
vulnera sanguis, & à capite ad cal-
cem nil nisi vulnus erat: quid in-
ter tot supplicia, crudelemque la-
nienam Deus homo? Isaia vatici-
nio paucis excipe: sic ille ore præ-
sago iam inde à primis sæculis.

Quasi agnus coram tondente se c. 53. v. 7.

obmutescet, & non aperiet os suum.

Quod de eo verbis expresserat
Propheta, hoc deinde re etiam ipsa
reddidit, qua in vitâ, qua in morte.
In illâ quidem, cum sæpius impor-
tunè argueretur à Iudæis: *relictis*

Math. 21

illis abibat in silentio; quia vt discretè notat author operis imperfecti.

Hō. 28.

Malum hominem melius locum dando potest aliquis vincere, quam respondendo; quia malitia nõ instruitur sermonibus, sed excitatur. Et ideo Dominus recedendo compescere studuit, quos respondendo non compescuit. Et hæc patientiæ exempla totius vitæ series exhibuit, maiora mors ipsa, quæ virtutum, æuique scenam clausit: in eâ stetit tanquam

Pj. 37.

surdus ad audiendas iniurias; tanquam mutus ad recipiendas.

Atrox illa fuit contumelia, quæ

ci

ei quondam in Herodis oculis illata, ad eam tamē ne verbo, ut maximē poterat, respondit. Quia ut doctē notat Tertullianus. *Saginari* Lib. de Patien-
tia c. 3. *voluptate patientie discessurus volebat*: erat enim uero post diem abiturus è vitâ, in quâ quantum licuerat, se ipse patiendi ardore refecerat atque recrearat: at eodem in extremo vitæ limine, mortisquē articulo *saginari volebat*, vel ipsâ *voluptate patientie*, à quâ etiam triumphum retulit, de quo Ambrosiana eloquentia.

Christus calumniis impetitus silentium detulit triumphale: hoc si Serm. 17.
in ps. 118. ames, & ambias, eandem etiam tibi silentij legem impone: Christum imitare, & eum, qui ex vero iustus est; de quo etiam Ambrosius.

O s

Iustus

In ps. 37. Iustus accusatus tacet, læsus remittit, dissimulat læcessitus: quia ut ille ipse melleus Doctor: bonum est ferre conuitium, & conuitium non referre.

§. 2.

De iniuriâ quæ fortunæ bona dissipat, atque euertit.

Fortuna quibusdam mortalibus est mater, alijs nouerca: illis plenâ manu fundit opes, & auro gazas opplet: his concessa bona eripit, & ab amplissimis facultatibus ad extremas paupertatis sordes abijcit, quod quandoque casu, quandoque etiam hominum maleuolentiâ solet euenire. Ius illa violat, quod alicui in fortunæ bona competit: dum vel ea clanculum, furto surripit, vel apertâ vi, ac rapi-

rapinâ etiam in oculis tollit, vel importunis litibus, maloque dolo, ac fraude sensim exedit, ac etiam ditissimum quemque exhaurit, atque euiscerat.

Ne te offendat, amice lector, ea vocula, euiscerat; ex vero enim huic iniuriæ conuenit quam optimè: quia viro opulento diuitiæ, sunt quod corpori viscera, imò & cor ipsum.

Auitam appello fidem, & illud Labani ad Iacob, *Quare ita egisti, vt clam me abigeres filias meas?* In Hebræo est, *Quid fecisti? & furatus es cor meum, & abduxisti filias meas.* Id est, vt explicat Caietanus: *Furatus es meas diuitias, quæ mihi erant instar cordis.*

Gen. 31.
v. 26.

Ita nimirum se res habet, diuitiæ hominibus huius æui pro corde sunt,

sunt, pro intimis visceribus, ideoque, qui eas per iniuriam aufert, & viscera extirpare, & cor è suâ sede, ac statione dimouere cēsendus est, & quod inde consequens, quasi è vitâ tollere.

Exod. 15.

v. 9.

Hinc illæ Pharaonis voces, ac minæ: *Interficiet eos manus mea,* vel vt Hebræi legunt, *depauperabit eos manus mea,* hoc est Hebræos ex Ægypto fugientes pertinax, & potens Pharaonis manus bonis omnibus exuet, depauperabit, imò & interficiet: quippe viro diuitiopes ipsæ pro vitâ, pauperies est pro morte: ideoque sicuti ad hanc fortiter superandam opus est insigni robore, ita & ad illam equo animo tolerandam plane necessaria virtus fortitudinis; à quâ vt te instruam, beneuole lector; primum rationes non-

nonnullas producam, quæ malum illud, si non omnino tollant, at saltem multum extenuent: tum exempla proferam eorum, quos vtraque fortuna sibi semper similes, ac constantes vidit, atque suspexit.

Pro ratione quæ leniri potest, ac solet dolor in illis fortunæ iniurijs, est, *Quod cupiditati nihil sit satis; naturæ satis sit, etiam parû, & hoc* Sen. in consol. ad Helviam c. 11. plerumq; relinquit etiã reflans fortuna, & aduersariorû inuidia, à quâ quidquid subtrahitur, subtrahitur voluptati, non necessitati: illi non sufficiunt quamplurima, huic etiã paucissima sunt satis; vt enim rectè Seneca: *Paruo fames constat, magno fastidium. Et necessariis re-* In cons. sol. supra *bus exilia sufficiunt, superuacuis nec regna. Animus est qui diuites facit nō tam fortunis quàm virtute, quâ pauper*

pauper

pauper etiam omnibus exutus, se ipse inuoluit, ac tegit; eo expeditior futurus ad virtutis cursum, ad gloriae, ac beatitatis culmen, quo ab istis fortunæ phaleris, atque impedimentis fuerit liberior; quod argumentum pulchrè illustrat Minutius Felix in Octauio opportunâ similitudine.

Prorsus, inquit, ad viuendum velut ad natandum is melior, qui onere liberior. Sunt enim similiter in istâ vitâ humanâ tempestates, leuia sustentatui, grauiâ demersui.

Cû esses à fortunæ, hominumq; iniurijs immunis, & auro multo grauis, leuior ex vulgi opinione tibi fluebat vita: at ex sapientum placitis grauior erat, quam cum eo spoliatus es, parumque interest iurare, an iniuriâ sis spoliatus; si eo spolio

spolio liberior euadis ad natandū,
hoc est ad emergendum ex hoc vi-
tæ pelago, in quo quàmplurimi
diuitiarum onere ita premuntur, vt
subsident: euasuri omnino ex ijs
fluctibus, si peregrinam illam for-
tunæ vestem exuissent.

Ne mireris si diuitias, & blan-
dientis vitæ bona peregrina appel-
lem, & aliena: nec enim verè tua
sunt: sed omnium conditoris, qui
ea quasi mutuo tibi dedit ad vsum
huius temporis: quod bellè docuit
Stoicus ille Philosophus, qui disci-
pulis suis præcipiebat illud, ne quis
in opum, bonique alicuius iacturâ
diceret: *illud per didi; sed: illud red-
didi*, nempe Deo, à quo fuerat ac-
ceptum.

Sed audio, his præceptionibus
reclamas & obtrudis illud: bene
quidem

quidem mones æquo ferendum animo: si quæ Deus obtulit, & ipse repetat; restituet enim uero lubens quisquis eam cæli manum agnouerit: at hominis alicuius; atque etiam furciferi est ea maleuolentia, ac rapina: quam pro inde non sustinet etiam vel maximè patiens animus.

Bene habet, hic te volo amice Lector, & ad vnius viri quondam opulentissimi exemplum, ac fidem euoco. Is erit Iobus superis amicus in paucis, & cui parem in orbe suo sol non aspexit. Ei cœlum indulgens tot opes effuderat, quot æuo suo ferè nulli: sed eas vel momento rapuit, ac dissipauit inuidus Dæmon, & ab omnibus vacuum, nudumque etiam in sterquilinio reliquit: non sine insigni probro,
sensuq;

sensuque doloris, in quo tamē semper fuus: has gementibus Inferis, stupente terrâ, probante cælo voces emisit. *Dominus dedit, Dominus abstulit, sicut Domino placuit, ita factum est, sit nomen Domini benedictum.*

*Iob. c. 1.
v. 21.*

Eam ædium suarum stragem, bonorumq; dilapidationem non ascripsit fato, & cœcutienti fortunæ; non Euro, ventisque sæuientibus, non Inferis, maloque Dæmoni, sed supremo rerum omnium moderatori, qui eam pro suo nutu aut laxat, aut reprimat: eaque fortunæ bona, quæ explicatâ manu fuderat, contractâ deinde eripit, cum ita visum fuerit; ideoque quod iustè queraris, non habes pusille homuncio, Dominus enim cum sit, auferre potest, quod suum est; tua-

P

rum

226 DE FORTITVDINE
rum dumtaxat partiū est, re etiam
ipsâ exhibere: quod cecinit Vates.

*Si dederis, perletus ero, repetiue-
ris, æquus.*

Quâ de re etiã sapienter Seneca.

Seneca
ad Po-
ly. c. 29.

*Iniquus est, qui muneris sui arbitriū
danti non relinquit; auidus, qui non
lucris habet, quod accepit, sed damnum
quod reddidit: ingratus est, qui ini-
uriam vocat finē voluptatis: stul-
tus, qui nullum fructum esse putat
bonorum, nisi præsentium.*

Haectenus Seneca, ex quo si sa-
pere, & loqui discas: bonorum tuo-
rum iacturã, qualis, qualis demum
ea sit, non tam iniuriam putabis,
quã amabilem Diuinæ provi-
dentiaē legem, quæ incautis mor-
talibus argentum, & aurum eripit,
cum forte præuidet obfuturum ce-
lestibus thesauris, atq; opibus, qua
in

in primis curis esse vult : ideoque
superum voluntati probè acquies-
cens, cum Gregorio Nazianzeno
hæc sentire debes, atque eloqui.

Gratias ago ut in laetis rebus, ita Ep. 63.
*etiam in acerbis, quandoquidem il-
lud exploratum habeo, nihil rerum
nostrarum apud summam rationem,
expers rationis esse.*

Tibi dum es in hac vitâ, ceu al-
tâ nocte, nullum apparet rationis
lumen, cur çam iniuriam, cælum
ipsum cœteroquin scelerum im-
patiens, patiatur tamen, atque susti-
neat, vbi corpus hoc, ceu inscitiae
indumentum exueris, vbi superis
eris additus, tum velut orto sole,
altoque eam die æternitatis tibi il-
lucescente liquidò perspicias, ita ex
bono tuo factum oportuisse; nihil-
que rerum tuarum apud summam

rationem ; expers fuisse rationis.

Eius porro probè conscius, vt
ibi finiam, vnde huiusce mex di-
sceptionis initium duxi: cum ti-
bi aliquid mali accidit, dic age cum

S. Aug.
in ps. 31.

Iobo, *Dominus dedit, Dominus ab-*
stulit ecce enim, vt inquit Augu-

stinus, *sicut Domino placuit, ita fa-*
ctum est, sit nomen Domini benedi-
ctum. Et non dixit, Dominus dedit,
Diabolus abstulit. Intendat ergo

caritas vestra, ne forte dicatis, hec
mibi Diabolus fecit. Prorsus ab

Deum refer flagellum tuum, quia
nec diabolus tibi aliquid facit, nisi
ille, qui desuper habet potestatem,
permittat aut ad disciplinam, aut

ad pœnam. Ad pœnam impiis, ad
disciplinam piis. Et quia te inter pios

esse & volo, & credo, mi lector; si
forte pateris, ne plangas: vt enim

eodem

codem ore, calamoq; Augustinus.
*Quod pateris medicina est, non pœ-
 na; castigatio, non damnatio.* Et
 hæc proferri possunt causæ è multis,
 quas in secreto habet mens supre-
 ma, summaque ratio, apud quam
 nihil expers rationis.

§. 3.

*Opportuna cōsiderationes, quæ solatio
 sint in amissione bonorū externorum.*

EXterna bona, quæ ex vulgi
 opinione, magis quàm ex ve-
 ritate, tua esse credis, eripere tibi for-
 tuna potest, te ipsum non potest:
 nec insitam, si voles, à virtute con-
 stantiam, stabit illa, & si fractus il-
 labatur orbis, etiam impavidam
 ferient illius ruinæ: huius rationem
 reddidit Seneca: quia *sapienti non* E 86.
nocetur à paupertate, non à dolore,
 P 3 non

non ab aliis tempestatibus vita,
 quia scilicet ad omnes casus aptus;
 bonorum rector est, malorum victor;
 quod si forte quis imprudentior
 eum ab his premi credat, fallitur,
 illum premi putat malis, & tamen
 utitur: ad virtutis, excelsique ani-
 mi exercitationem: similis, inquit
 Seneca, sculptori, qui è qualibet
 materiâ simulacra fingit, ac format.

Non ex ebore tantum Phidias
 sciebat facere simulacra, faciebat ex
 ære; si marmor illi, si adhuc vilio-
 rem materiam obtulisses, fecisset
 quale ex illâ fieri optimum posset.
 Sic sapiens: Virtutem, si licebit, in
 diuitiis explicabit; si minus in pau-
 pertate; si poterit in patria, si minus
 in exilio: si poterit Imperator, si mi-
 nus miles: si poterit integer, si minus
 debilis: quamcumq; fortunam acce-
 perit.

perit, aliquid ex illâ memorabile efficiet.

Quod si authore, & iudice Senecâ, id potuit isto ævo sapiens, quid nostro christianus? *Si dolor, egestas, ignominia, carcer, exilium, & cætera horrenda, cum ad sapientem peruenerint, mansueta sint:* qualia erunt vbi ad Christi cultorem appulerint? erunt certè quàm mansuetissima, nec omnino afficient malè, nisi malum, atque insipientem: quid enim? nonne tuo calculo insipientem diceres eum, cui labor esset abire longius, atque ex hospicio in patriam emitti?

Finge tibi (liberæ enim sunt cogitationes nostræ) hospitem vnum aliquem aduenisse in diuersorium, cui amœna tecta, aulæa pretiosa, supellex argentea, tori molles in

232 DE FORTITVDINE
plumâ, & anserè, mensæ opiparæ,
verbo vt absoluâ, ad commodum,
ad voluptatem, ad delicias, omnia:
vbi his vsus fuerit vel vnâ tantum
nocte, orto iam sole, & stratis equis
non illubens abit, sed & volens, &
hilaris: quia meminit hospitium
esse, & ea bona de viâ tantum spe-
ctat, atque ad se nihil pertinere, nisi
forte ad vsum exigui tēporis; quod
si quis illius diuersorij commodis,
atque opulentiâ illectus ægrè se ab
eo auelli pateretur; omnium iudi-
cio & imprudens, & insanus habe-
retur. Et is est qui plus æquo dolet
sibi fortunæ bona eripi: non me-
minit ille sibi hunc mundū, quan-
tus is est, pro diuersorio esse, & il-
lius bona, omnemq; opulentiam,
ac maiestatem seruire hospiti vnus
diei: qualis est vita nostra vt lon-
gissimè

gissima sit cum æternitate compo-
sita. Non meminit, inquam, se ho-
minem, id est hospitem esse, imo
& viatorem.

Dic age, peregrinus aliquis de
viâ fessus adultâ iam die, & impen-
dente solis æstu, vt eum declinet,
ac fallat: sese recipiat sub arbore
pomifera, subque tecto viridi um-
bram captet: quamdiu credis eâ
frui volet? certè dum vires refecerit,
dum ab alto die respirarit; sibi enim
paululum, & quieti redditus, ab il-
lâ mox surgit, & viam inquit, pergit-
que leuiore gressu: quod si captus
amœnâ illâ frondiû viriditate, sua-
uitate fructuum, & umbraculi cõ-
modis, ad solis occasum, primaq;
tenebras iminorari vellet, profecto
parum sui memor, & compos ha-
beretur.

P s

Sic

Sic est omnis homo, quem vmbra vitæ nimium capit, ac delinit, quem nimis distinent pendula ex arbore poma, hoc est huius sæculi bona, quæ sibi, vtpote viatori relinquenda, nō nouit verè tamen sunt relinquenda, vel ipsâ probante, ac volente bonorum externorum naturâ; audi de illis, vt solet, elatè dif-

Ep. 98. currentem Senecam.

Mortale est omne mortalium bonum. Vnum est verum bonum, quod non moritur. Certum est illud, sempiternumq̄, nempe sapientia, & virtus. Hoc vnum contingit immortale mortalibus. Cæterum tam improbi sunt, tamq̄, obliti quo eant, quo eos singuli dies trudent, vt mirentur aliquid se amittere, amissuri vno die omnia. Quidquid est, cui Dominus inscriberis, apud te est; tuum

non

nō est. Nihil firmū infirmo, nihil fragili æternū, & inuictum est. Tam necesse est perire, quàm perdere. Et hoc ipsum si intelligimus, solatiū est, equo animo perdere, quod periturum est.

Multa hic tibi sub oculos ponit Philosophus: primū mortale esse omne mortalium bonum, quid igitur quereris, si tibi quodammo- do moritur, atque occidit, quod naturâ suâ est tale, & tamen vt sit, plerumque adeo sui immemores sunt pusilli homunciones vt stupeant, querantur, gemant, cum aliquid amittunt, & non cogitant se vno die, imo & momento amissuros esse omnia. Se dominos credūt, eoq; nomine sibi illudunt improbè: & tamen ex vero, bonoq; Domini non sunt; apud se quidem habent bona, villas, possessiones amplas,

plas,

plas , aliaque fortunæ blandientis
 dona : sed ea cōmodato possident,
 tanquam aliena , non sua : vellent
 illa esse firma , stabilia , æterna , &
 non cogitant ea minus conuenire
 infirmo , & fragili : dolent cum ea
 perdunt , & non dolent , cū pereunt.
 Certè si necessum est ea aliquando
 tandem , imò forte post paucos dies
 tibi perire , quid adeo lugendum
 putes , si modo perdas : cum inter
 perdere , & perire sit tantum discri-
 men , & interuallum modici tem-
 poris ; & hoc quidem constitutum
 ex ipsâ rerum externarum naturâ,
 & fortunæ perfidiâ , à quâ nemo est
 indemnis , de hac disertè Seneca li-
 bro de tranquillitate animi. *Quæ
 sunt , inquit , diuitiæ , quas non ege-
 stas , & fames , & mendicitas à ter-
 go sequatur ? quæ dignitas , cuius non
 pratex.*

prætextam, & augurale, & lora
 patritia, sordes comitentur, & ex-
 portatio, & nota, & mille macula,
 & extrema contemptio? quod re-
 gnum est, cui non parata sit ruina,
 & proculcatio, & dominus, & car-
 nifex? nec magnis ista intervallis
 diuisa, sed horæ momentum interest
 inter solium, & aliena genua.

Hæc ubi dixit, ne verbis tantum
 addicatur fides, exempla profert,
 quæ versatilis fortuna dedit ad lu-
 ctum, & stuporem vniuersi; & ad
 ea lectorem euocat.

Locuples es, inquit? nunquid di-
 tior Pompeio, qui cum tot flumina
 possideret in suo orientia, & in suo
 cadentia, mendicauit stillicidia.

Honoribus summis functus es? nū-
 quid aut tam magnis, aut tam inspe-
 ratis, aut tam vniuersis quam Se-
 janus?

janus? & tamen quo die illum Senatus deduxerat, populus in frusta diuisit. In quem quidquid congeri poterat, Dij, hominesq; contulerant, ex eo nihil superfuit, quod carnifex traheret. Rex es? ad Crœsum te mittam, qui rogum suum & ascendit iussus, & extingui vidit, factus non regno tantum, sed etiam mortis suæ superstes.

Vbi hanc fortunæ inclinationē animo subiecit, tum monet vt illam expectemus ipsi, & in tantā rerum sursum, ac deorsum variatione pro futuro habeamus quidquid fieri potest; sicque necessitati pareamus, & rerum humanarum conditioni, quam mutare non possumus. Id possumus magnum sumere animum, & viro bono dignum, quo fortiter fortuita patiamur, & natu-

Senec.

*P. 107.

naturæ consentiamus: natura autem sicut vniuersa mutationibus temperat, ita & singula.

Nubilo serena succedunt, turbantur maria, cum quieuerunt, flant inuicem venti, noctem dies sequitur, pars cæli consurgit, pars mergitur, contrariis rerum æternitas constat; ad hanc legem animus noster aptandus est. Hanc sequatur, huic pareat, & quæcumq; fiunt debuisse fieri putet, nec velit obiurgare naturam. Optimum est pati, quod emendare nõ possis, & Deum quo auctore cuncta proueniunt, sine murmuratione comitari. Et hic est magnus animus, qui se Deo tradidit. At contra ille pusillus, ac degener, qui obluetatur, & de ordine mundi malè existimat, & emendare mauult Deos, quam se.

§. 4.

Altera consideratio, eaque maximi momenti, quod diuitiæ plerumque sint occasio peccandi, & abeundi à virtute, summoque bono, id est, Deo.

L. 2. in
Iob. c. 5.

Scripsit olim D. Ambrosius, & rectè. *Magna illecebra delinquendi est rerum affluentia secundarum; supinat, extollit, authoris obliuionem inducit.*

Matth.
6. 9. v. 9.

A diuitijs duo humanæ menti importari mala censet. Primum est quod ab ijs *supinat*: hoc est ita per insolentem superbiam erigitur, vt tamen per quamdam ignauiam, rerumq; diuinarum despicientiam deprimatur magis, pronusque, ac præceps in terram ruat, quod in Mattheo olim publicano notauit, ac deplorauit S. Chrysologus in illa verba: *vidit hominem sedentem*

in telonio. Sedebat, quia stare non Ser. 29.
 poterat, pondere cupiditatis oppres-
 sus, & ipsa totus conscientiam fraudis
 incuruus, nimirum aurum naturam
 graue, grauius fit auaritia. Hinc est
 quod plus habentem deprimit, quam
 ferentem, & vehementius aggrauat
 corda, quam corpora. Nascitur in
 terram profundam, per quam ima venarum
 caecis discurrit anfractibus, & dum
 suam repetit ad naturam, coelestes
 animos ad inferna deponit; dum
 scilicet salutis, Deique obliuionem
 inducit, quod alterum est, sum-
 mumque malum.

Testis erit infamis ille magistri
 sui proditor Iudas, cui insignis, &
 caeca auaritia sic illusit, ut & sui, &
 Dei sit oblitus, & primum ad in-
 fandum prodicionis scelus, deinde
 etiam ad laqueum properarit; re-
 tulit

Matth. c. 27. v. 3. tulit enim triginta argenteos, & abiens laqueo se suspendit, quod dum altius expēdit Drogo Ostiensis. Vi.

Lib. 1. de passione. de, inquit, quam magni ponderabat argenteos, non proiecit eos in sterquilinio sed in tēplo. Ecce infelix qualiter excœcatus est. Maluit seipsum perdere, quā denarios perire: denarios templo, seipsum laqueo addixit.

Sed non omnibus à nummis id vitium est, non omnes eadem ruina premit, sunt qui diuitijs vtantur bene; sunt qui sese ab ijs erigant, ubique in cælis domicilium emant, ac parent. Non enim omnibus argentei pro laqueo sunt, quo sibi vitam, ac salutem eripiant.

Non abnuo quosdam esse, qui creditis sibi à Deo, naturâque opibus fruuntur. Recte: sed affero omnino paucos, longè vero quā plurimos,

rimos, qui eas dispensent improbe, sibi que inde exitium creent, & vniuersim id pronuntio, quod ante pronuntiauit D. Basilius. *Aurum blandissimum animæ insidiatorem, parentem peccati, ac Diaboli administrum esse.* Ep. ad Chilonem. Ac ne multis te morer, amice Lector, in argumento satis obuio vnico exemplo tibi fidem facio.

Eulogius opificio latomus ceteras inter virtutes eximia fuit in peregrinos caritate, cuius admiratione captus Daniel Eremicola, apud Deum summis precibus egit, vt latomo isti pauperculo ampliores facultates elargiretur, ratus omnino fore vt tum se multo impensius in opera caritatis, aliarumque virtutum effunderet. Accepto cælitus responso amplas facultates haud

Q 2

expe-

expedire Eulogio ad animæ salutem, parandamque virtutum suppellectilem, perseveravit nihilominus in precibus, & quidem ea importunitate, vt Deum ipsum in sua vota traxerit. Igitur annuentæ cælo (cui patefcit omnis terra, & aperiuntur quantumuis abditi in-
mis eius penetralibus thesauri) ei ijs vnus aliquis Eulogio reclusus, quo reperto diues, atque opulentus effectus est: sed ita breui à solia pietate defecit, vt nemo vnus omnium eum agnosceret. Cumq; iam puderet inter suos vitam agere, Constantinopolim abiit, vbi pecunia (cui cedunt omnia) ita se promouit vt cohorti imperatoriæ præficere-
tur. Ea porro fortunæ blandienti indulgentia, atque foelicitas, hominem in omnem vitæ libertatem

extu

extulit. Interea Daniel dum precibus de more vacat, visus est supremo aitare Iudici, ab eoque increpanti ob perditum Eulogium, tum etiam ad poenas rapi. Cum spondisset reducturum se illum ad meliora,

pepercit Iudex, ipse vero Constantinopolim cōtendit ad Eulogium.

Illi narrat ut suis precibus à Deo ipsi diuitias impetrarit, se sperasse certo fore ut ijs ad maius Dei obsequium vteretur, non vero ad maiorem vitæ licentiam. Cumque virum liberius increparet, Eulogius pelli ipsum velut delirantem iubet;

tum autem vel maximè sensit Daniel, quam officerent ipsi diuitiæ; ac propterea Deum impensè rogauit, ut Eulogium ad pristinam paupertatem reduceret. Et certè vim habuerunt preces, mortuo enim Iu-

Causinus ex Baron. Anno Christi 528. sub Iustin. Imperatore.

stino Imperatore, Eulogius è Iustini-
 niani (qui suffectus erat in Impe-
 rium) gratiâ excidit, eâ re offensus,
 Hyppatio, & Pompeio, qui ad Im-
 perium aspirabant, adhesit. Verum
 cum Iustinianus vtrumque cœpisset,
 & debito affecisset supplicio,
 fugit Eulogius parem pœnam ve-
 ritus, eius bona Fisco addicta, red-
 ctus ad priorem egestatē, respuit,
 & salutaribus Danielis monitis
 res dedit.

Et hæc in Eulogio data tragico-
 mœdia, in qua vt vltimus actus be-
 ne cesserit, primus tamen, ac secur-
 dus luculenter ostēdit diuitias ple-
 risque mores in peius mutare, &
 ad salutem obesse.